

Most nebo propast mezi námi?

Barbora Vostřelová

Už kolem druhého roku přestává stačit pouze jedno slovo, které nahrazovalo celou větu. Mezi druhým a čtvrtým rokem přichází období otázek a jedinec se pokouší samostatně vyjadřovat. Tyto fáze umožňují stabilizaci vlastní pozice ve společnosti a vymezení si vztahu ke světu. V momentě, kdy jsme zdatní v řeči, můžeme se vyjadřovat a lépe prosazovat svůj vlastní názor. V tento okamžik se stáváme nezávislými na druhých. Sami si dokážeme říct o pomoc, domluvit pracovní schůzku, koupit jízdenku v autobuse nebo říkat ano a ne. Od ostatních čekáme pravdu, díky které si vytvoříme skutečný obrázek o světě.

Poté, co společnosti přestal stačit mluvený projev, Johannes Gutenberg přišel s vynálezem knihtisku. Tento vynález umožnil šíření vzdělání, reformních myšlenek, nových poznání a především pravdy. Pokud chceme šířit pravdu, nesmí nás omezovat lež. Svoboda tisku nebyla samozřejmostí a v historii ji častokrát omezovala církev, cenzura či různé typy režimů. Svoboda, o které mluvíme a lidé o ni už po staletí usilovali, je právo na svobodné psaní, čtení, poslouchání, myšlení, ale také právo i na mluvený projev, za který nikdo z nás nebude stíhán. Napíšu text, který před zveřejněním nemusí projít kontrolou. Nemusíme se bát nesouhlasit.

Moji rodiče se narodili v roce 1975, tedy v době, kdy svoboda-a především svoboda slova a tisku- nebyla samozřejmostí. Proto pro ně tento pojem, který označuje jeden z hlavních znaků demokracie, znamenal mnohem víc než pouhý text v článku deset. V jejich době se přísně kontrolovalo, co kdo píše a jaké názory tak šíří do společnosti. Pokud jste svými názory nevyhovovali, museli jste přestat psát, anebo přehodnotit svůj postoj.

Já jsem se narodila o 31 let později než moji rodiče a svobodu tisku vnímám úplně jiným způsobem. Oni ji oslavují, zatímco mě dožene někdy až k slzám. Nerozděluje pouze společnost, ale zasahuje i do rodin. Jak mám vysvětlit svému dědovi, který se řídí pravidlem: „Co je psáno, to je dáno,“ že to není vždy pravda? Je téměř nemožné ho přesvědčit o tom, že čáry, které zůstávají na obloze za letadly, neznamenají, že nás letadla praškurují. Že značka žáby na obalech potravin neznamená obsah červů a jiných organismů. Občas je ta propast mezi námi tak hluboká, že ji nelze přeskočit.

Samozřejmě, že svoboda tisku byla zavedena pro dobro společnosti. Zní to dost zvláště, ale svoboda tisku má i negativní dopady. Pokud mám úplnou volnost v projevu, mohu vedle pravdy stejně tak šířit i lež. Společnost se dostává i do situací, kdy není schopna rozeznat lež od pravdy. Ve světě tak přibývá lidí, kteří proti lžím chtějí bojovat a kteří touží po nezávislých a zdravých médiích. Tito lidé se ale dost často ocitají v nebezpečí a pro pravdu riskují svůj život. Nezaručuje snad Ústava svobodu projevu, slova a tisku? Tak proč někteří novináři přicházejí o práci? Proč někdo přestává financovat a následně zavírat určitý typ redakcí?

Světový den svobody tisku připadá na 3. květen a myslím si, že právě tento rok bychom si měli více než kdy jindy uvědomit, co nám svobodná a nezávislá média přinášejí — možnost znát pravdu, tvořit si vlastní názor a být informovanými občany, kteří se nestávají loutkami moci.